TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. spalio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Autorių teisės ir gretutinės teisės – Direktyva 2001/29/EB – Informacinė visuomenė – Autorių teisių ir gretutinių teisių tam tikrų aspektų suderinimas – 3 straipsnio 1 dalis – Viešas paskelbimas – Sąvoka „viešas“ – Saugomos medžiagos perdavimas teismui elektroniniu būdu kaip įrodymo vykstant teismo procesui“

Byloje C-637/19

dėl *Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen* (Stokholmo intelektinės nuosavybės ir komercinių bylų apeliacinis teismas, Švedija) 2019 m. rugpjūčio 20 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. rugpjūčio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BY

prieš

CX

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai M. Ilešič (pranešėjas), E. Juhász, C. Lycourgos ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas G. Hogan,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Švedijos vyriausybės, atstovaujamos C. Meyer-Seitz ir H. Eklinder,

– Europos Komisijos, atstovaujamos K. Simonsson ir J. Samnadda,

susipažinęs su 2020 m. rugsėjo 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: švedų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230) 3 straipsnio 1 dalies ir 4 straipsnio 1 dalies aiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ieškovo pagrindinėje byloje, kuris tvirtina esąs autorių teisių į fotografiją turėtojas, ir atsakovo pagrindinėje byloje, šios fotografijos naudotojo, ginčą dėl to, kad atsakovas pagrindinėje byloje kaip įrodymą civiliniame teisme nagrinėjamoje byloje prieš ieškovą pagrindinėje byloje perdavė jo interneto svetainės puslapio, kuriame buvo minėta nuotrauka, kopiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 2001/29 3, 9, 10 ir 31 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„(3) Siūlomas derinimas padės įgyvendinti keturias vidaus rinkos laisves ir yra susijęs su pagrindinių teisės, ypač nuosavybės teisės, įskaitant intelektinę nuosavybę, saviraiškos laisvės ir visuomenės intereso principų laikymusi.

<…>

(9) Kiekvienas autorių teisių ir gretutinių teisių derinimas turi būti grindžiamas aukšto lygio apsauga, nes tokios teisės yra labai svarbios intelektinei kūrybai. Jų apsauga padeda užtikrinti kūrybingumo palaikymą ir plėtojimą autorių, atlikėjų, prodiuserių, vartotojų, kultūros, pramonės ir apskritai visuomenės labui. Dėl to intelektinė nuosavybė yra pripažinta sudedamąja nuosavybės dalimi.

(10) Kad autoriai ar atlikėjai galėtų tęsti kūrybinį ir meninį darbą, už savo darbo naudojimą jie turi gauti teisingą atlyginimą; jį turi gauti ir prodiuseriai, kad galėtų finansuoti šį darbą. Investicijos, kurių reikia tokiems produktams, kaip fonogramos, filmai ar daugialypės terpės kūriniai[,] sukurti ir užsakomosioms paslaugoms („on-demand“) tiekti, yra didelės. Tinkama teisinė intelektinės nuosavybės teisių apsauga yra būtina, kad būtų galima garantuoti galimybes gauti tokį atlyginimą ir patenkinamą investicijų grąžą.

<…>

(31) Turi būti išlaikyta derama pusiausvyra tarp įvairių kategorijų teisių turėtojų teisių ir interesų, taip pat tarp įvairių kategorijų teisių turėtojų ir saugomų objektų naudotojų. Valstybių narių nustatytos ir šiuo metu egzistuojančios išimtys ir teisių apribojimai turi būti iš naujo įvertinti atsižvelgiant į naują elektroninę terpę. <…> Siekiant užtikrinti deramą vidaus rinkos veikimą, tokios išimtys ir apribojimai turėtų būti darniau apibrėžti. Jų derinimo laipsnis turėtų būti grindžiamas jų poveikiu sklandžiam vidaus rinkos veikimui.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnio „Teisė viešai paskelbti kūrinius ir teisė kitus objektus padaryti viešai prieinamus“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį savo kūrinių viešą skelbimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis, įskaitant savo kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenės nariai galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku.“

5 Šios direktyvos 4 straipsnio „Platinimo teisė“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato autoriams išimtinę teisę leisti arba uždrausti bet kokį viešą jų kūrinių originalo ar jo kopijų platinimą parduodant ar kitais būdais.“

6 Minėtos direktyvos 9 straipsnyje „Tęstinis kitų teisinių nuostatų taikymas“ numatyta:

„Ši direktyva nepažeidžia nuostatų dėl patentų, prekės ženklų, pramoninio dizaino teisių, naudingųjų modelių, puslaidininkių įtaisų topografijų, šriftų, sąlyginės prieigos, kabelinio transliavimo paslaugų prieinamumo, nacionalinių vertybių apsaugos, teisinių deponavimo reikalavimų, įstatymų dėl konkurenciją ribojančių veiksmų ir nesąžiningos konkurencijos, komercinių paslapčių, saugumo, konfidencialumo, duomenų apsaugos ir asmens privatumo, viešųjų dokumentų prieinamumo, sutarčių teisės nuostatų.“

Švedijos teisė

7 *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen)* (1960 m. įstatymas Nr. 729 dėl autorių teisių į literatūros ir meno kūrinius, toliau – URL) 2 straipsnyje nustatyta:

„Atsižvelgiant į apribojimus, kuriuos numato šis įstatymas, autorių teisės apima išimtinę teisę disponuoti kūriniu jį atgaminant ar padarant viešai prieinamą, neatsižvelgiant į tai, ar tai yra originalus kūrinys, pakeista jo versija, vertimas, pritaikyta literatūrinė, meninė ar kitomis priemonėmis sukurta versija.

Bet koks tiesioginis ar netiesioginis, laikinas arba nuolatinis viso arba dalies kūrinio atgaminimas bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma laikomas reprodukcija.

Kūrinys padaromas viešai prieinamas šiais atvejais:

1) kūrinį viešai paskelbus. Kūrinys viešai paskelbiamas, kai jis, naudojantis laidinėmis ar belaidžio ryšio priemonėmis, yra padaromas viešai prieinamas kitoje vietoje nei ta, kurioje visuomenė gali susipažinti su tuo kūriniu. Viešas paskelbimas apima tokį paskelbimą, kai visuomenės nariai su kūriniu gali susipažinti savo pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku;

<…>

4) kai kūrinio reprodukciją siūloma parduoti, nuomoti ar ja naudotis arba ji yra kitaip viešai platinama.

Bet koks kūrinio paskelbimas arba atlikimas, kai tai skirta plačiam, tačiau uždaram specialistų ratui, atsižvelgiant į atvejį, laikomas viešu paskelbimu arba viešu atlikimu.“

8 URL 49a straipsnyje numatyta:

„Fotografijos autorius turi išimtinę teisę tą fotografiją atgaminti ir padaryti ją viešai prieinamą. Ši teisė galioja, nepaisant to, ar naudojamas atvaizdo originalas, ar pakeista jo forma, taip pat naudojamo būdo.“

9 Pagal *tryckfrihetsförordningen* (Spaudos laisvės įstatymas) saviraiškos laisvės ir pliuralistinės informacijos skatinimas apima kiekvieno asmens teisę susipažinti su viešaisiais dokumentais. Šiuo klausimu šiame įstatyme nustatyta, kad teismui bet kokia forma pateiktas bet koks procesinis dokumentas yra viešas dokumentas. Darytina išvada, kad bet kuris asmuo gali prašyti, kad būtų leista susipažinti su teismui pateiktu procesiniu dokumentu, išskyrus konfidencialią informaciją.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

10 Ieškovas ir atsakovas pagrindinėje byloje yra fiziniai asmenys, kiekvienas iš jų administruojantys interneto svetainę.

11 Nagrinėjant ginčą Švedijos civilinių bylų teismuose atsakovas pagrindinėje byloje bylą nagrinėjančiam teismui kaip įrodymą perdavė teksto puslapio su fotografija kopiją; šis puslapis buvo paimtas iš ieškovo pagrindinėje byloje interneto svetainės.

12 Ieškovas pagrindinėje byloje, teigiantis, kad yra autorių teisių į šią fotografiją turėtojas, prašė priteisti iš atsakovo pagrindinėje byloje žalos atlyginimą už autorių teisių ir fotografijoms taikomos specialios apsaugos pažeidimus, numatytą atitinkamai URL 2 ir 49a straipsniuose. Atsakovas pagrindinėje byloje ginčija bet kokią žalos atlyginimo prievolę.

13 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad minėta fotografija saugoma pagal URL 49a straipsnį. Šis teismas konstatavo: kadangi ši fotografija teismui perduota pateikiant procesinį dokumentą, bet kuris asmuo gali prašyti ją pateikti pagal taikytinas teisės nuostatas. Minėtas teismas padarė išvadą, kad atsakovas pagrindinėje byloje viešai išplatino šią fotografiją, kaip tai suprantama pagal URL. Vis dėlto nusprendęs, kad neįrodyta, jog ieškovas pagrindinėje byloje patyrė žalos, minėtas teismas atmetė jo ieškinį.

14 Dėl šio sprendimo ieškovas pagrindinėje byloje pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen* (Stokholmo intelektinės nuosavybės ir komercinių bylų apeliacinis teismas, Švedija).

15 Šis teismas nurodo, kad, be kita ko, turi priimti sprendimą dėl to, ar šios fotografijos kopijos perdavimas teismui pateikiant procesinį dokumentą gali reikšti kūrinio padarymą prieinamo be leidimo, kaip tai suprantama pagal autorių teisę, viešai išplatinus arba viešai paskelbus, nes šalys jo nagrinėjamoje byloje nurodė, kad aptariama fotografija buvo perduota bylą nagrinėjančiam teismui elektroniniu paštu, kaip elektroninė kopija. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat siekia išsiaiškinti, ar galima pripažinti, kad teismas patenka į sąvokos „viešas“ taikymo sritį.

16 Šiuo klausimu jis pažymi, kad yra neaiškumų dėl sąvokų „viešas paskelbimas“ ir „viešas platinimas“ aiškinimo Sąjungos teisėje, kai saugomas kūrinys perduodamas teismui pateikiant procesinį dokumentą, visų pirma dėl to, ar, pirma, teismas gali būti laikomas patenkančiu į sąvokos „viešas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvą 2001/29, taikymo sritį, ir, antra, ar sąvoka „viešas“ turi tą pačią reikšmę taikant šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį.

17 Be to, reikia nustatyti, ar tuo atveju, kai procesinis dokumentas perduodamas teismui, nesvarbu, ar kaip „fizinis“ dokumentas, ar prie elektroninio laiško pridėtas dokumentas, šis perdavimas, sukeliantis tokias pačias pasekmes ir turintis tokį patį tikslą abiem atvejais, yra „viešas paskelbimas“ ar „viešas platinimas“.

18 Šiomis aplinkybėmis *Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen* (Stokholmo intelektinės nuosavybės ir komercinių bylų apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos [2001/29] 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta sąvoka „viešas“ turi vienodą reikšmę?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar turi būti laikoma, kad teismas patenka į sąvokos „viešas“, kaip ji suprantama pagal tas nuostatas, taikymo sritį?

3. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:
   a) ar tais atvejais, kai saugomas kūrinys pateikiamas teismui, tas teismas gali patekti į sąvokos „viešas“ taikymo sritį?
   b) Jeigu saugomas kūrinys išplatinamas teismui, ar tas teismas patenka į sąvokos „viešas“ taikymo sritį?

4. Ar tai, kad nacionalinės teisės aktuose nustatytas bendrasis galimybės susipažinti su viešaisiais dokumentais principas, pagal kurį bet kuris prašymą pateikęs asmuo gali susipažinti su teismui perduotais procesiniais dokumentais, išskyrus atvejus, kai juose yra konfidencialios informacijos, turi įtakos vertinimui, ar saugomo kūrinio perdavimas teismui reiškia „viešą paskelbimą“ arba „viešą platinimą“?“

Dėl prejudicinių klausimų

19 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjama fotografija buvo perduota bylą nagrinėjančiam teismui elektroniniu paštu, kaip elektroninė kopija.

20 Remiantis jurisprudencija, kūrinio viešas paskelbimas, išskyrus jo fizinių kopijų platinimą, patenka ne į sąvoką „viešas platinimas“, pateiktą Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalyje, bet į „viešo skelbimo“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nederlands Uitgeversverbond ir Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, 45, 51 ir 52 punktus).

21 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „viešas skelbimas“ apima saugomo kūrinio perdavimą teismui elektroniniu būdu, vykstant teismo procesui tarp privačių asmenų.

22 Šiuo klausimu pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalimi, sąvoka „viešas skelbimas“ apima du kumuliacinius elementus, t. y. kūrinio paskelbimo veiksmą ir šio kūrinio paskelbimą viešai (2016 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, 37 punktas ir 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Nederlands Uitgeversverbond ir Groep Algemene Uitgevers*, C-263/18, EU:C:2019:1111, 61 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

23 Iš šios jurisprudencijos taip pat matyti, kad, pirma, bet koks veiksmas, kuriuo naudotojas, visiškai suvokdamas savo elgesio pasekmes, suteikia prieigą prie saugomų kūrinių, gali būti laikomas paskelbimo veiksmu taikant Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį (2017 m. birželio 14 d. Sprendimo *Stichting Brein*, C-610/15, EU:C:2017:456, 26 punktas).

24 Taip yra tuo atveju, kai saugomas kūrinys elektroniniu būdu perduodamas teismui kaip įrodymas, vykstant teismo procesui tarp privačių asmenų.

25 Antra, tam, kad būtų taikoma sąvoka „viešas skelbimas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį, dar reikia, kad saugomi kūriniai iš tikrųjų būtų paskelbti viešai (2017 m. birželio 14 d. Sprendimo *Stichting Brein*, C-610/15, EU:C:2017:456, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

26 Šiuo klausimu sąvoka „viešas“ apima neribotą potencialių adresatų skaičių ir, be to, pakankamai didelį asmenų skaičių (2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *SCF*, C-135/10, EU:C:2012:140, 84 punktas; 2016 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, 41 punktas ir 2017 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *VCAST*, C-265/16, EU:C:2017:913, 45 punktas).

27 Dėl neriboto potencialių adresatų skaičiaus Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tai reiškia, jog kūrinys padaromas prieinamas bet kuriuo tinkamu būdu asmenims apskritai, t. y. neapsiribojant atskirais privačiai grupei priklausančiais asmenimis (2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *SCF*, C-135/10, EU:C:2012:140, 85 punktas ir 2016 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Reha Training*, C-117/15, EU:C:2016:379, 42 punktas).

28 Nagrinėjamu atveju, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 42–44 punktuose, toks paskelbimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, turi būti laikomas atliekamu aiškiai apibrėžtai ir uždarai asmenų, kuriems teisme pavestos valstybės tarnybos funkcijos, grupei, o ne neapibrėžtam skaičiui potencialių adresatų.

29 Taigi šis paskelbimas atliekamas ne asmenims apskritai, bet atskiriems ir nustatytiems darbuotojams. Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad saugomo kūrinio perdavimas teismui elektroniniu būdu kaip įrodymo vykstant teismo procesui tarp privačių asmenų negali būti laikomas „viešu skelbimu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį (pagal analogiją žr. 2015 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *SBS Belgium*, C-325/14, EU:C:2015:764, 23 ir 24 punktus).

30 Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad nacionalinėje teisėje egzistuoja taisyklės dėl galimybės susipažinti su viešaisiais dokumentais. Iš tiesų tokią prieigą suteikia ne naudotojas, kuris perdavė kūrinį teismui, bet šis teismas ją suteikia asmenims, kurie to prašo, vykdydamas pareigą ir laikydamasis procedūros, numatytos nacionalinėje teisėje dėl galimybės susipažinti su viešaisiais dokumentais, kurios nuostatoms Direktyva 2001/29 neturi įtakos, kaip tai aiškiai numatyta jos 9 straipsnyje.

31 Pažymėtina, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2001/29 3 ir 31 konstatuojamųjų dalių, šio sprendimo 29 punkte pateiktas aiškinimas leidžia, visų pirma elektroninėje aplinkoje, išlaikyti deramą pusiausvyrą tarp autorių ir gretutinių teisių turėtojų intereso apsaugoti savo teisę į intelektinę nuosavybę, dabar užtikrintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio 2 dalyje, ir saugomų objektų naudotojų interesų bei pagrindinių teisių apsaugos, taip pat bendrojo intereso apsaugos (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

32 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas jau turėjo progą priminti, kad nei iš Chartijos 17 straipsnio 2 dalies, nei iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos nematyti, kad šioje nuostatoje įtvirtinta intelektinės nuosavybės teisė būtų neliečiama, todėl jos apsauga turi būti užtikrinama absoliučiai, nes šią teisę reikia suderinti su kitomis pagrindinėmis teisėmis (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 33 ir 34 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją), tarp jų – Chartijos 47 straipsnyje užtikrinta teise į veiksmingą teisių gynimo priemonę.

33 Tokia teisė būtų rimtai pažeista, jeigu teisės turėtojas galėtų prieštarauti įrodymų pateikimui teisme vien dėl to, kad šie įrodymai apima autorių teisių saugomą objektą.

34 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „viešas skelbimas“ neapima saugomo kūrinio perdavimo elektroniniu būdu teismui kaip įrodymo vykstant teismo procesui tarp privačių asmenų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „viešas skelbimas“ neapima saugomo kūrinio perdavimo elektroniniu būdu teismui kaip įrodymo vykstant teismo procesui tarp privačių asmenų.

Parašai.